

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

О.М. Маклюк
(ініціали та прізвище)

2023 р.

СТАРІ ТА НОВІ ІДЕОЛОГІЇ КРАЇН СХОДУ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки магістра
спеціальності **291 Міжнародні відносини, соціальні
комунікації та регіональні студії**
освітньо-професійна програма **країнознавство**

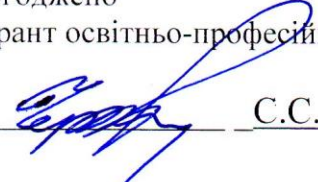
Укладач: **Єльніков Михайло Васильович**, к.і.н., доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

Протокол №1 від 30 серпня 2023 р.
Завідувач кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин

 С.С.Черкасов

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

 С.С. Черкасов

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історії та міжнародних
відносин

Протокол №1 від “___” вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету історії та міжнародних
відносин

 І.М. Кривко

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	Галузь знань 29 міжнародні відносини	Вибіркова цикл дисциплін профільної/загальної підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»		
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-професійна програма країнознавство	Рік підготовки:	
		2-й	–
	Лекції		
	8 год.		
	Семінарські		
	16 год.		
	Самостійна робота		
66 год.	–		
	Рівень вищої освіти: магістерський	Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Старі та нові ідеології країн Сходу» є підготувати майбутніх фахівців-міжнародників до самостійного аналізу сучасних ідеологічних конструкцій Сходу, сформуванню у студентів чітке розуміння політичних інтересів та національних особливостей ідеологій. Дисципліна знайомить студентів з основними досягненнями політичної теорії в її історичному розвитку. Курс передбачає навчання майбутніх фахівців аргументувати власну точку зору щодо політичних подій сьогодення.

Основні завдання курсу: полягають у визначенні актуальних, дискусійних і гострих питань, пов'язаних з розвитком ідеологій у загальноєвропейському та світовому контексті; різновиди форм політичних концепцій за різних політичних систем, понятійно-категоріального апарату; засвоєння сюжетів, пов'язаних із формуванням догматичної і моральної системи ісламу, мусульманського богослів'я і філософії, мусульманського права; з'ясування сутності релігійно-політичних течій всередині ісламу, змісту основних теологічних суперечок між ними, теоретичних проблем ісламського екстремізму.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>РНЗн 2 Знати сучасні проблеми міждержавної політичної, економічної та культурної взаємодії.</p>	<p>Методи: кейс-метод, мультимедійні методи, лекція-дискусія. Контрольні заходи: семінарські заняття, групові дискусії, самостійна робота з опрацювання наукової літератури та виконання дослідницьких завдань</p>
<p>РНЗн 3 Знати природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах.</p>	<p>Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: захист індивідуальних завдань; самостійне опрацювання монографічної та періодичної літератури; підготовка аналітичної довідки, підготовка та проведення презентацій</p>
<p>РНЗн 4 Знає теоретичні засади країнознавчих досліджень території, політико-правових і економічних систем держав світу.</p>	<p>Методи: робота в проектних групах, кейс-метод, мультимедійні методи, лекція-дискусія, семінарські заняття, групові дискусії, презентація проектних пропозицій. Контрольні заходи: реалізується на всіх контрольних заходах (письмові роботи, презентації, тестування, обговорення, де відпрацьовуються навички професійного володіння українською і іноземними мовами)</p>
<p>РНУ 1 Застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.</p>	<p>Методи: кейс-метод, мультимедійні методи, лекція-дискусія. Контрольні заходи: підготовка аналітичної довідки</p>
<p>РНУ 2 Здійснювати інтерпретацію методологічних засад країнознавчого дослідження.</p>	<p>Методи: кейс-метод, мультимедійні методи. Контрольні заходи: робота в проектних групах, презентація проектних пропозицій</p>
<p>РНЗЗ 1 Здійснювати діяльність у сфері міжнародного співробітництва та інших суміжних сферах.</p>	<p>Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: захист індивідуальних завдань; самостійне опрацювання монографічної та періодичної літератури; підготовка аналітичної довідки, підготовка та проведення презентацій</p>
<p>РНЗЗ 3 Організовувати та здійснювати індивідуальні та групові дослідницькі проекти в сфері країнознавства та регіонознавства.</p>	<p>Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: реалізується на всіх контрольних заходах (письмові роботи, презентації, тестування, обговорення, де відпрацьовуються навички професійного володіння українською і іноземними мовами)</p>
<p>РНЗЗ 4 Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про</p>	<p>Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного</p>

стан внутрішньої та зовнішньої політики країн світу у регіональному та глобальному контекстах.	викладу. Контрольні заходи: робота на семінарських заняттях, виконання тестових завдань, контрольних робіт, захист індивідуальних завдань; самостійне опрацювання монографічної та періодичної літератури; підготовка аналітичної довідки, підготовка та проведення презентацій
РНЗЗ 5 Організувати та веде професійні дискусії із країнознавчих та зовнішньополітичних проблем.	Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: робота на семінарських заняттях, виконання тестових завдань, контрольних робіт, захист індивідуальних завдань; самостійне опрацювання монографічної та періодичної літератури; підготовка аналітичної довідки, підготовка та проведення презентацій
РНЗЗ 8 Презентувати для широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій	Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: проектна робота, захисти звітів з практики, захист курсової роботи, складання комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності
РНК 2 Застосовувати набуті знання з країнознавства для організації та проведення професійних дискусій у різноманітних за етнічним, культурним та конфесійним складом групах, демонструючи повагу до опонентів та їхньої точки зору.	Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дискусійного викладу. Контрольні заходи: проектна робота, захисти звітів з практики, захист курсової роботи, складання комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності
РНАіВ 1 Вміти приймати рішення, виходячи із конкретної ситуації	Методи: репродуктивний, дискусія, дослідницький. Контрольні заходи: семінарські заняття, групові дискусії, самостійна робота з опрацювання наукової літератури та виконання дослідницьких завдань
РНАіВ 2 Результативно працює у команді на засадах толерантності.	Методи: репродуктивний, дискусія, дослідницький. Контрольні заходи: індивідуальне завдання (планування самостійного дослідження, презентація його результатів, обґрунтування та презентація висновків)
РНАіВ 4 Ініціювати інноваційні проекти, виявляє лідерство та повну автономність під час їх реалізації, соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень.	Методи: пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий. Контрольні заходи: семінарські заняття, самостійна робота, консультації, створення аналітичних довідок, розв'язання кейсових завдань та інші.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Старі та нові ідеології перед викликами політичного розвитку» передбачає використання досягнень наступних дисциплін:

1. Політологія – при розкритті всіх тем з курсу

2. Проблеми національної та регіональної безпеки – для визначення та прогнозування політичних, безпекових ризиків у глобальному розвитку.
3. Історія філософії – при розкритті всіх тем з курсу.
4. Сучасна геополітика країн пострадянського простору – при аналізі теми «Розвиток ідеологій на сучасному етапі».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЙ ВІД ЧАСІВ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ДО НОВОГО ЧАСУ.

Тема 1. Ісламські концепції будови світу.

Концепція умми (общини). Ідеал умми VII ст. Ісламський Схід як центр зародження мусульманської релігії. Місіонерський елемент ісламу. Зародження ісламського фундаменталізму. Халіфат.

Тема 2. Ідеальна економічна модель розвитку. «Арабський соціалізм».

Основи економічної системи: заборона рїба (відсотку); закят; дотримання норм шарїату. Теоретики ісламської економічної моделі: ал-Гїланф, Мухаммад ал-Газалї. Предтеча «арабського соціалізму» – послїдовник пророка Мухаммада –Абу Зарра ал-Гїфарї. Мусульманський реформатор Джамал ад-дин ал-Афганї та його «соціалізм» як ідеал соціальної справедливості. Вакф.

Тема 3. Ідеології функціонування влади.

Участь широких верств общини в управлінні державою (шура) і верховенство норм шарїату. Нейтральність ісламських законів. Підконтрольність і підзвітність правителя общині.

Тема 4. Цивілізаційна специфіка мусульманських країн і її прояв у політичному житті.

Протистояння морально-етичним і соціальним нормам Заходу. Ісламська модель економічного розвитку. Арабський і ісламський соціалізм. Посилення ісламського фундаменталізму. Зростання ролі країн ісламу на міжнародні відносини. Демократія і іслам в XXI ст. Сучасні ісламські концепції державної влади.

Тема 5. Мусульманське право.

Джерела мусульманського права. Шарїат як основний закон життя мусульман. Система соціальних норм X ст. Нова система управління і зародження мусульманського права. Договори Ал-Акаба і Сахіфат-аль-Мадїна (Устав мединської общини) 622 р. Розвиток мусульманського права у VII–X ст. Співвідношення понять «шарїат» і «фікх». Фікх як сукупність юридичних норм з VIII ст. Факїхи. Хадїси. Іджма. Мазхаб. Зникнення

єдиного мусульманського права. Джерело права – кіяс. Основа мусульманського права – Усуль аль-фікх — сукупність чотирьох «основ»: Корану, Суні, ідж-маї кіяса.

Тема 6. Сімейне право.

Сім'я як основа і суб'єкт права. Консервативність інституту шлюбно-сімейних відносин. Значення формальностей. Шлюбний договір. Строк ідда. Шлюб з іновірцем. Шлюбний викуп –махра. Талак – одностороннє розірвання шлюбу чоловіком.

Змістовний модуль 2. РОЗВИТОК ІДЕОЛОГІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Тема 7. Конфліктність мусульманського світу і фактори розширення ісламу. Європейський іслам.

Слабкість мусульманського світу. «Чорний іслам». Фактори розширення ісламу. Строкатість мусульманського світу у політичних системах. Європейський іслам і європейська мусульманська ідентичність.

Тема 8. Іслам в міжнародних відносинах і регіональній політиці.

Організація ісламського співробітництва (ОИС). Європейський іслам. «Чорний іслам». Шиїти і суніти на Близькому Сході: міфи і реальні протиріччя. Ісламський фактор у зовнішній політиці країн Перської затоки (на прикладі Катару і Саудівської Аравії).

Тема 9. Політичні системи арабських республік (порівняльний аналіз).

Президентська республіка. Парламентська республіка. Республіка змішаного типу. *Політичні системи арабських монархій (порівняльний аналіз).* Специфіка інституту монархії в арабських державах. Консультативні ради в системі органів державної влади. Абсолютна монархія. Дуалістична монархія. Парламентська монархія. Виборна монархія.

Тема 10. Арабська весна 2010–2011 рр. і її вплив на трансформацію світ-системи

Арабська весна як триггер глобальної соціально-політичної дестабілізації: невдала демократизація чи трансформація авторитаризму. Посилення ролі ісламського фактору і його впливу на трансформацію політичної системи. Проблеми становлення нової державності і модернізації політичних систем після 2011 р.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовний модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські заняття, год.				Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/дф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	
1	44	8	4		4		39				
2	46	4	2		2		39				
Усього за змістовні модулі	90	12	6		6		78			60	
Підсумковий семестровий контроль екзамен										40	
Загалом					90					100	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3.	Тема 3. Ідеології функціонування влади	2
4.	Тема 4. Цивілізаційна специфіка мусульманських країн і її прояв у політичному житті	2
7.	Тема 7. Конфліктність мусульманського світу і фактори розширення ісламу. Європейський іслам	2
	Всього	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3	Тема 3. Ідеології функціонування влади	2
4	Тема 4. Ісламські концепції сучасності	2
7	Тема 7. Конфліктність мусульманського світу і фактори розширення ісламу. Європейський іслам	2
	Всього	6

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання**	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Семінар 1. Ідеології	Питання для підготовки: 1. Функціонування влади в ісламі. 2. Шаріат і	Виступи на семінарських заняттях (max 7 бали), що	10

функціонування влади	нейтральність ісламських законів. 3. Еволюція політичного ісламу.	включають послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання фактичного матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння творчо розв'язувати завдання. Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (тах 3 бали) – на кожному практичному занятті.	
Теоретичне завдання – Семінар 2. Ісламські концепції сучасності	<u>Питання для підготовки:</u> 1. Ісламська модель розвитку. 2. Демократія і іслам в XXI ст. 3. Мусульманське право. 4. Мусульманська уява про державну владу: історичний аспект і сучасні концепції. 5. Проблеми екології і іслам. 6. Теорія «золотого динара».	Виступи на семінарських заняттях (тах 7 бали), що включають послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання фактичного матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння творчо розв'язувати завдання. Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (тах 3 бали) – на кожному практичному занятті.	10
Практичне завдання - Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893	Вимоги до виконання та оформлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893	Письмова контрольна робота (тах 10 балів) – двічі на семестр, наприкінці кожного	10

	<p>Теми рефератів на вибір студента зазначені у планах практичних завдань у розділі «Завдання для самостійної роботи». Гранична кількість індивідуальних завдань для самостійної роботи – не більше 1 реферату за семестр. Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893</p>		<p>змістового модулю курсу. Контрольна робота у вигляді тестових завдань. Індивідуальне письмове завдання у вигляді реферату (тах 10 балів) виконується за бажанням студента.</p>	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			30
2	<p>Теоретичне завдання: Семінар 3. Цивілізаційна специфіка мусульманських країн і її прояв у політичному житті</p>	<p><u>Питання для підготовки:</u> 1. Протистояння морально-етичним і соціальним нормам Заходу. 2. Ісламська модель економічного розвитку. Арабський і ісламський соціалізм. 3. Посилення ісламського фундаменталізму. Зростання ролі країн ісламу на міжнародні відносини. 4. Демократія і іслам в XXI ст. Сучасні ісламські концепції державної влади.</p>	<p>Виступи на семінарських заняттях (тах 17 бали), що включають послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання фактичного матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння творчо розв'язувати завдання. Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (тах 3 бали) – на кожному практичному занятті.</p>	20
	<p>Практичне завдання - Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893 Теми рефератів на вибір студента</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893 3</p>	<p>Письмова контрольна робота (тах 6 балів) – двічі на семестр, наприкінці кожного змістового модулю курсу. Контрольна</p>	10

	<p>зазначені у планах практичних завдань у розділі «Завдання для самостійної роботи». <i>Гранична кількість індивідуальних завдань для самостійної роботи – не більше 1 реферату за семестр. Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle:</i> https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893</p>		<p>робота у вигляді тестових завдань. Індивідуальне письмове завдання у вигляді реферату (тах 4 балів) виконується за бажанням студента.</p>	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			30
Усього за змістові модулі контр. заходів	5			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік / Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: <i>Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle у розділі «Підсумковий контроль»:</i> https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893	Усна відповідь на екзамені (тах 40 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: практичного (тах 20 балів) й теоретичного – термінології (тах 20 балів).	20
	Практичне завдання	<i>Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle у розділі «Підсумковий контроль»:</i> https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14893	Усна відповідь на екзамені (тах 40 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: практичного (тах 20 балів) й теоретичного – термінології (тах 20 балів).	20

Усього за підсумковий семестровий контроль		40
--	--	----

9. Рекомендована література

Основна:

1. Брильов Д. В. Історія ісламу в Україні кінця ХІХ – початку ХХІ століть : дис. ... док-ра філософ. наук : 09.00.11; 09.00.14. Київ, 2021. 408 с.
2. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. 179 с.
3. Казанова Х. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2019. 348 с.
4. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі : навчальний посібник. Київ : ВІКНУ, 2016. 286 с.
5. Латигіна Н. А. Іслам: шлях крізь століття: монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 360 с.
6. Стойко О. М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; «Логос», 2016. 416 с.
7. Ямпольська Л. М. Іслам і сучасний світ: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. 190 с.

Додаткова:

1. Альванус Али. Исламский глобализационный проект в контексте геополитических проблем в Центральной Азии и на Ближнем Востоке. *Науковий вісник – Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців*. 2012. № 20 (172). С. 151–163.
2. Альванус А. Й. Ісламський фактор політичних процесів на Близькому Сході та в Центральній Азії (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Автореф. канд. політ. наук. 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем і глобального розвитку*. Одеса, 2014. 18 с.
3. Арістова А. Ісламський світ і світова політика. *Політика і культура*. 19 грудня 2018. URL: <https://www.pic.com.ua/islams-kyu-svit-i-svitovapolityka.html> (дата звернення: 10.08.2021).
4. Астахова Л. С., Бигнова М. Р., Брилев Д. В. Новые религиозные движения : учеб. пособие. Уфа: Изд-во БГПУ, 2018. 173 с.
5. Ближний Восток в фокусе политической аналитики : сборник научных трудов : к 15-летию Центра ближневосточных исследований / Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) М-ва иностр. дел Рос. Федерации, Ин-т междунар. исследований, Центр ближневосточных исследований / Под ред. А. В. Федорченко и А. В. Крылова. Москва :

- ИМИ МГИМО, 2019. 548 с.
6. Браїло А. Идеологічні основи ісламського фундаменталізму та екстремізму: історія та можливі наслідки. *European political and law discourse*. 2018. Volume 5. Issue 3. С. 95–100.
 7. Брилев Д. «Запретный» ислам в советской Украине. *Islamology*. 2017. № 7(2). С. 150–163.
 8. Брилев Д. Духовное управление мусульман Украины. *Мусульманское сообщество Украины: институционализация и развитие*. Винница, 2016. С. 198–210.
 9. Брилев Д. На пути в Мекку: Одесса как общеимперский центр мусульманского паломничества. *Islamology*. 2020. № 10 (1). С. 130–143.
 10. Брік Т., Чаїнська М., Метревелі Т. «З нами Бог»: християнський націоналізм та антивакцинація. URL : <https://voxukraine.org/z-namy-bog-hrystyuyanskyj-natsionalizm-ta-antyvaktsynatsiya/> (дата звернення: 17.08.2021).
 11. Горбач, О., Демчишак Р. Політологія : навч. посіб. 3-тє вид., допов. та перероб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 259 с.
 12. Данилов С. І. Регіональна ідентичність кримських татар і турків-месхетинців у Херсонській області. *Сходознавство*. 2017. № 80. С. 48–67.
 13. Джаббари Насир Хасан. Подходы России и Ирана к борьбе с международным терроризмом : дис. ... канд. полит. наук : 23.00.04. Москва, 2018. 232 с.
 14. Замікула Г. О. Трансформація партійної системи Турецької Республіки. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: історія. Політологія. 2016. Вип. 16. С. 225–233.
 15. Ислам в мировой политике в начале XXI века : учеб. пособие / под ред. Л.М. Ефимовой, М.А. Сапроновой; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) М-ва иностр. дел Рос. Федерации, каф. востоковедения. Москва : МГИМО-Университет, 2016. 345 с.
 16. Кіктенко В. О. Идеологія Комуністичної партії Китаю: від революції до реформ. *Україна–Китай*. 2017. № 4(10) URL : <https://sinologist.com.ua/kiktenko-v-o-ideologiya-komunistychnoyi-partiyi-kytayu-vid-revoljutsiyi-reform/> (дата звернення: 17.08.2021).
 17. Мавріна О. Виникнення та діяльність Таврійського магометанського духовного правління (до історіографії питання). *Сходознавство*. 2017. № 78. С. 17–37.
 18. Сапронова М.А. Политические системы арабских стран: учеб. пособие. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2015. 248 с.
 19. Сергацкова К. На шляху з ІДІЛ: як колишні бойовики «Ісламської держави» опиняються в Україні. *Громадське*. 11.07.2017. URL : <https://hromadske.ua/posts/kolishni-boioviki-islamskoi-derzhavi-v-ukraini> (дата звернення: 20.08.2021).
 20. Системный мониторинг глобальных и региональных рисков: Арабская весна в глобальном контексте. Ежегодник / Отв. ред. Л. Е. Гринин,

- А. В. Коротаев, Л. М. Исаев, К. В. Мещерина. Волгоград: Учитель, 2016. 408 с.
21. Соціальна концепція мусульман України. *Духовне управління мусульман України «Умма»*. 29.01.2019. URL : <https://umma.in.ua/ua/node/1890> (дата звернення: 20.08.2021).
 22. Фастовець О. Халяльний туризм як напрям розвитку в'їзного та регіонального туризму в Україні. *Регіональна політика: історія, політикоправові засади, архітектура, урбаністика*. Київ, Тернопіль, 2018. Вип. 4. Ч. 2. С. 196–200.
 23. Хассан Х. «Исламское государство»: идеологические корни и политический контекст межконфессиональной вражды. Москва: Московский Центр Карнеги, 2017. 44 с.
 24. Шевко Войцех. Від соціалізму до віри. В чому секрет успіху "Ісламської держави". URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/12/21/7058815/> (дата звернення: 16.08.2021).
 25. Abdelelah Haider Shaye. *Haqaeq fi taghreedat an dawlat al-khilafa al-Islamiyyah wa Ikhtilaf al-Qaeda*. 2014. August 4. URL : <https://abdulela.wordpress.com/2014/08/04/> (дата звернення: 16.08.2021).
 26. Abdul-Aziz al-Tarifi. Twitter post. 2016. April 24, 12:42 a. m. URL : https://twitter.com/Altarefe_En/status/724141439744118784 (дата звернення: 18.08.2021).
 27. Kirchick J. ISIS Goes Medieval on Gays. *Daily Beast*. 2015. January 19. URL : <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/01/19/isis-goes-medieval-on-gays.html> (дата звернення: 16.08.2021).
 28. Moataz al-Khatib. *Tandheem al-dawla al-islamiyyah: al-bunya al-fikriyyah wa taqeedat al-waqe* [Исламское государство: интеллектуальная и реальные сложности]. *Al Jazeera Center for Studies*. 2014. November 23. URL : <http://studies.aljazeera.net/files/isil/2014/11/2014112355523312655.htm> (дата звернення: 16.08.2021).
 29. Top Sunni Muslim Cleric al-Qaradawi Does About-Face, Opposes Suicide Bombings. *Jerusalem Post*. 2015. July 29. URL : <http://www.jpost.com/Middle-East/Top-Sunni-Muslim-cleric-al-Qaradawi-does-about-face-opposes-suicide-bombings-410483> (дата звернення: 16.08.2021).
 30. Shestopalets D. Conversion to Islam in Ukraine: Preliminary Observations. *Східний світ*. 2019. № 4. С. 130-139.
 31. Séparatisme islamiste: service public, associations, école... Ce qu'il faut retenir du discours de Macron. *Le Figaro*. 2.10.2020. URL: <https://www.lefigaro.fr/politique/nous-devons-nous-attaquer-au-separatismeislamique-assure-emmanuel-macron-20201002?> (дата звернення: 15.08.2021).

Електронні ресурси, які пропонують для використання наукові центри та бібліотеки

1. [http:// www.mideastweb.org/hamas.htm](http://www.mideastweb.org/hamas.htm)].
2. <http://gulamdag.livejournal.com>].
3. <http://i-r-p.ru/page/stream-library/index-3558.html>].
4. <http://russian.people.com.cn>].
5. <http://usinfo.state.gov/journals /itgic/0297/ijgr/gj - 10.htm>].
6. <http://www.ethnoconflict.ru/documents/004-racediscriminationUN.htm>
7. <http://www.iimes.ru>].
8. <http://www.molites.narod.ru/islamrucom/islamzapad.htm>].
9. <http://www.palestine-info.ru/code/AFF/aff.php?id=8483&catégorie=3>].
10. <http://www.tam.ru/jihad/vehinaputi.htm>].
11. <http://www.un.org/russian/documen/scresol/res2002/>
12. <http://www.un.org/russian/documen/scresol/res2004/index.html>
13. <http://www.un.org/russian/documen/scresol/res2006/res1701.htm>
14. <http://www.un.org/russian/news/focus.asp?focusID=5>
15. <http://www.un.org/russian/peace/pko/unifil/index.html>